

אימי, צסיה סובול, ילידת 1912, לא סיפרה כמעט דבר על קובל, אבל בעקיפין היא הזכירה שהייתה חברה של מוניה מְרָדָר (מרידור) שהיה למיטב ידיעתי ממנהיגי השומר הצעיר. לכן יתכן שהמידע שקיבלת על דודתי רחל הוא מעורב לגבי שתייהן. אמא עלתה בתחילת שנות ה-30 בעזרת דרישת עליה ששלחה לה אחותה רחל.

דודתי רחל לין ז"ל, (אני מצטט מתוך חומר שפורסם עליה עם מותה, ואני מחכה לקבל קלטות שהיא השאירה לפרסום רק אחרי מותה), היא ילידת 1908 נולדה בעיירה רטנו, שהייתה עירה דתית. המשפחה הייתה חריגה כי הייתה לא חרדית ורוויה תרבות ומוסיקה. סבא יצחק היה מוסיקאי אמון, נגן כינור שהיה מנגן בערים הגדולות, ובעירה כ-"כליזמר" בשמחות וחתונות. הסבתא שרה, הייתה אישה משכילה שהגיעה מאודסה אחרי סבי. הסבתא הקימה ספריה בעירה. במלחמת העולם הראשונה העיירה (רטנו) הועלתה באש כולל ספריה סבתא והילדים נותקו לתקופה מסוימת מההורים עד שאוחדו מחדש. ב-18-1917- עברה המשפחה לקובל. ב-1929 עלתה רחל לארץ במסגרת השומר הצעיר, וב-1930 הגיעה למשמר העמק והתחתנה עם המדריך שלה, עמנואל לין, (כן הוא שכתב את השיר "מעל המגדל סביב אשקיפה"..)

לאמא היו שני אחים (הרצל ואליהו ז"ל) ואחות נוספת לאה יודוויק המתגוררת כיום בכפר סבא, ממנה הצליחה בתה להציל שמות שני רחובות:- בתחילה גרו ברחוב נאבז'ניה ולפני שעזבו את קובל ברח' קושיושקו. סבא יצחק הוצא להורג בתליה (בדפי עד מוזכר שהיה ההרוג הראשון של העירה בגלל שבניו היו קומוניסטים) ואילו סבתא בשריפה בבית הכנסת.

זה פחות או יותר מה שאני יודע על משפחתה של אמא. לאחר תמלול הקלטות אני מקווה שאדע יותר. אבא יוסף (סובל, סויבל, סובול), נולד בקולקי, ועבר איני יודע באיזה נסיבות לקובל. היה מורה לעברית בגימנסיה "תרבות". עלה לארץ בתחילת שנות ה-30 כספורטאי למכבייה ונשאר כבלתי ליגאלי כאן. ההורים נפגשו בארץ והתחתנו. אני זוכר מהילדות שביבי סיפורים של אמא על משפחתו של אבא אבל לא ברור לי אם זה מתוך היכרות או סיפורים. אבא למיטב ידיעתי הניצול היחיד ממשפחתו, הוא לא סיפר מעולם מאומה, התייתם בגיל 4 וגודל ע"י סבו בנימין. לאחר פטירתו ובידעי כי הוא מילא דפי עד רבים בשנות החמישים, נסעתי ליד ושם, ושם לא נתנו לי לראות את דפי העד. לפני כחצי שנה בעקבות שאלות של הנכדה שלי, נכנסתי ליד ושם באינטרנט ומצאתי דפי עד על 24 מבוגרים + ילדים מבני המשפחה רובם נרצחו בקובל.

עפר סובול